

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI WYDZIAŁU NAUK ROLNICZYCH I LEŚNYCH PAN W 1973 R.

DZIAŁALNOŚĆ OGÓLNA WYDZIAŁU

Skład Kierownictwa Wydziału w okresie sprawozdawczym:

Sekretarz Wydziału

prof. dr dr h.c. Bohdan Dobrzański — czł. rzecz. PAN

Zastępcy Sekretarza

prof. dr dr h.c. prof. dr Antoni Rutkowski —

czł. koresp. PAN prof. dr Zbigniew Gertych do dnia 31.I.1973 r.

prof. dr Franciszek Witczak od dnia 1.IX.1973 r.

Jako główne zadania Wydziału na rok 1973 przyjęto:

— Udział w pracach przygotowawczych do II Kongresu Nauki Polskiej i udział w obradach Kongresu przez uaktywnienie członków Wydziału oraz Komitetów Naukowych i za ich pośrednictwem środowisk naukowych w kraju.

— Zacieśnienie współpracy z Akademią Rolniczymi oraz z Instytutami resortów współpracujących (rolnictwa, leśnictwa i przemysłu spożywczego).

— Udział w tworzeniu programu badań podstawowych na lata do 1990 r. oraz planów badań podstawowych i badawczo-rozwojowych na lata 1976—1980.

— Wzmożenie dynamiki i koncentracji badawczej Instytutów i Zakładów PAN na najważniejszych problemach naukowych.

W skład Sekretariatu Wydziału wchodziło w 1973 r. 9 członków. Sekretariat Wydziału odbył 5 zebrań, na których omówiono:

— nowelizację ustawy o Polskiej Akademii Nauk,

— plan prac badawczych Komitetów Naukowych i podział kredytów na rok 1973,

— zatwierdzenie nowych badań naukowych zgłoszonych w ramach konkursu oraz zasad ich finansowania,

— stan i przebieg prac przygotowawczych do II Kongresu Nauki Polskiej oraz obrad Sekcji Nauk Rolniczych i Leśnych II KNP,

— wnioski o przyznanie medali im. M. Kopernika z okazji II KNP,

— wnioski o przyznanie odznaczeń państwowych,

— wnioski o przekształcenie 3 placówek (Zakładu Genetyki Roślin, Zakładu Fizjologii Roślin i Zakładu Agrofizyki) w Instytuty.

— sprawy wyboru nowych członków PAN,

— powołanie Komisji Nagród Wydziału i zatwierdzenie regulaminu nagród.

Na początku 1973 roku w skład Wydziału wchodziło 33 członków: 17 członków rzeczywistych i 16 członków korespondentów. W dniu 19.IV.1973 r. zmarł członek korespondent PAN — prof. dr Stanisław Krauss.

Na zgromadzeniu Ogólnym PAN w dniu 19.XII.1973 r. zostali wybrani nowi członkowie korespondenci i rzeczywisci PAN. Trzech członków korespondentów awansowało na członków rzeczywistych. W naukach rolniczych i leśnych wybrano:

na członków korespondentów:

— prof. dr Stanisława Nawrockiego

— prof. dr Tadeusza Nowackiego

na członka rzeczywistego:

— prof. dr Witolda Niewiadomskiego

na członków rzeczywistych awansowanych z członków korespondentów:

— prof. dr Stefana Alexandrowicza

— prof. dr Kazimierza Boratyńskiego

— prof. dr Juliusza Brilla

Wybory Zgromadzenia Ogólnego PAN zostały zatwierdzone przez Radę Państwa w styczniu 1974 r.

W 1973 roku odbyły się 3 Sesje Plenarne Wydziału:

23 maja 1973 r. w Jabłonie — poświęcona ocenie działalności naukowo-badawczej Instytutu Fizjologii i Żywienia Zwierząt PAN. Oceny dokonano na podstawie opinii Komitetów: Nauk Weterynaryjnych i Nauk Zootechnicznych PAN, podjętych w oparciu o recenzje prof. prof. Tadeusza Krzymowskiego i Zygmunta Ruszczyca. W Sesji Plenarnej wzięli udział członkowie Rady Naukowej IFiZZ PAN.

25 czerwca 1973 r. w Warszawie — poświęcona ocenie działalności Wydziału w r. 1972, przeprowadzonej w oparciu o opracowane sprawozdanie za rok 1972. Na Sesji tej zatwierdzono regulaminy nagród naukowych Wydziału oraz konkursowe badania naukowe na rok 1973.

9 listopada 1973 r. w Warszawie, poświęcona głównie opiniowaniu kandydatów na członków PAN. Na Sesji tej zatwierdzono nagrody naukowe Wydziału przyznane w r. 1973.

W pracach przygotowawczych do II Kongresu Nauki Polskiej członkowie Wydziału i przedstawiciele Komitetów Naukowych brali czynny udział. Przygotowywaniu materiałów kongresowych poświęcono w latach 1972—73 1 Sesję Plenarną Wydziału, 51 zebrań Sekcji Nauk Rolniczych i Leśnych, jej prezydium i podsekcji oraz 53 zebrania Komitetów Naukowych. Przewodniczącym Sekcji Nauk Rolniczych i Leśnych był prof. dr

Bohdan Dobrzański. W pracach Sekcji i podsekcji brało udział około 70 osób, w tym 17 członków Wydziału. W przygotowywaniu materiałów kongresowych brało udział 80 osób.

W obradach Sekcji Nauk Rolniczych i Leśnych uczestniczyły 264 osoby. W dyskusji wzięło udział 41 osób, w tym 7 członków Wydziału. Członkowie Wydziału wchodzili w skład Komisji Wnioskowych: Sekcji, Zespołu Problemowego „Nauka a zdrowie i wyżywienie człowieka” oraz Głównej Komisji Wnioskowej II KNP.

W 1973 r. po raz pierwszy Wydział przyznał dwie nagrody naukowe im. Michała Oczapowskiego za wybitne prace monograficzne. Otrzymali je: prof. dr Zdzisław Sikorski z Politechniki Gdańskiej za pracę „Technologia żywności pochodzenia morskiego” i doc. dr hab. Józef Grochowicz z Akademii Rolniczej w Lublinie za pracę „Maszyny do czyszczenia i sortowania nasion”. Równocześnie przyznano 1 nagrodę zespołową i 6 nagród indywidualnych za wyróżniające się prace naukowe opublikowane w latach 1971—1972.

W ramach współpracy naukowej z zagranicą podpisano w 1973 r. 4 protokoły o współpracy naukowej i wymianie bezdewizowej z: Wszecznicką Akademią Nauk Rolniczych im. Lenina, Ministerstwem Rolnictwa i Aproprowizacji WRL, Akademią Nauk Rolniczych NRD i Czechosłowacką Akademią Nauk Rolniczych.

W zakresie wymiany bezdewizowej z Akademią Rolniczą KDL zrealizowano: wyjazdy 46 osób na łączny czasokres 88 tygodni i przyjazdy 85 osób na łączny czasokres 94 tygodni.

Na kongresy i inne delegacje naukowe PAN wyjeżdżało łącznie: do KDL 21 osób na łączną liczbę 126 dni i do krajów kapitalistycznych 19 osób na łączną liczbę 118 dni. Ponadto zrealizowano 3 wyjazdy na zaproszenia w charakterze ekspertów.

Plan wydawniczy Wydziału był realizowany w 3 przedsiębiorstwach wydawniczych: Państwowym Wydawnictwie Naukowym, Państwowym Wydawnictwie Rolniczym i Leśnym i Ossolineum. Plan obejmował 23 tytuły o łącznej objętości 1617 art. wyd. i został zrealizowany w 100,5%.

Budżet Wydziału wynosił w r. 1973 10 200 tys. zł i został wykorzystany w 90,2%. Ponadto dofinansowano — za pośrednictwem Komitetów Naukowych — badania naukowe łączną kwotą 7087 tys. zł.

Dla zacieśnienia współpracy pomiędzy placówkami naukowymi działającymi w rolnictwie, leśnictwie i wyżywieniu, Minister Nauki, Szkolnictwa Wyższego i Techniki i Sekretarz Naukowy PAN powołał w r. 1973 Komisję Międzyresortowej Koordynacji Badań Naukowych Rolnictwa, Leśnictwa i Wyżywienia, której Przewodniczącym jest Sekretarz Wydziału. Komisja skupia w swym gronie przedstawicieli PAN, MNSz

WiT oraz Ministerstw: Rolnictwa, Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego i Przemysłu Spożywczego i Skupu w randze Podsekretarza Stanu, Dyrektorów Departamentów Nauki i Postępu Technicznego i Przewodniczących Rad Naukowo-Technicznych przy Ministrach.

Na zebraniach Komisji w r. 1973 omówiono:

- sprawy organizacyjne, cele i program prac Komisji,
- program działalności w Roku Nauki Polskiej, przygotowanie obrad Sekcji Nauk Rolniczych i Leśnych II KNP, sprawy organizacji wystaw dorobku naukowego placówek objętych zakresem działania Komisji,
- wydanie w językach: polskim, angielskim i rosyjskim informatora o placówkach naukowo-badawczych działających w sferze rolnictwa, leśnictwa i wyżywienia w Polsce (informator w języku polskim jest już w druku i ukaże się w r. 1974),
- na polecenie Wicepremiera Józefa Tejchmy przygotowano szereg ekspertyz naukowych n.t. oceny dotychczasowego stanu wiedzy nad możliwością powiększenia produkcji białka, wyznaczeniem dalszych kierunków badań oraz możliwości wdrożenia do praktyki wyników badań już osiągniętych,

— przystąpiono do koordynacji planów badawczych na lata 1976—80.

Komisja opracowała projekt porozumienia o rozszerzeniu współpracy pomiędzy placówkami naukowymi Wydziału a Akademią Rolniczymi.

W roku 1973 przy Wydziale Nauk Rolniczych i Leśnych PAN działało: 13 Komitetów Naukowych, 2 Komisje oraz 2 Zespoły Problemowe. W roku tym, zgodnie z uchwałą Sekretariatu Wydziału z 17.IV.1973 uzupełniono składy osobowe Komitetów przez powołanie 10 przedstawicieli reprezentujących odpowiednie Stowarzyszenia NOT.

Główną uwagę skupiły Komitety na pracach przygotowawczych do II KNP. Dyskutowały materiały kongresowe na zebraniach środowiskowych oraz przygotowywały wystąpienia na obrady Kongresu. W obradach Sekcji Nauk Rolniczych i Leśnych uczestniczyło około 150 członków Komitetów Wydziału Nauk Rolniczych i Leśnych PAN. Zadania wypływające z wniosków Sekcji Komitety analizowały na zebraniach plenarnych. Przedstawiciele Komitetów uczestniczyli w zebraniach partyjnych instytutów resortowych, przedstawiając na nich główne zadania wynikające z uchwał II KNP.

Komitety Naukowe włączyły się w działalność koordynacyjną poprzez weryfikację programu badań podstawowych do r. 1990 i planów badań naukowych na lata 1976—1980. Weryfikacja programów badań pozwoliła na ustalenie najważniejszych problemów do rozwiązania w najbliższej przyszłości i wprowadzenia konkursowej formy doboru tematyki badań naukowych finansowanych za pośrednictwem Komitetów. W 1972 r. finansowano w ten sposób 193 tematy na łączną kwotę 7 450 tys. zł a w

Tabela ilustrująca niektóre dziedziny działalności Komitetów Naukowych Wydziału V PAN

Lp.	K o m i t e t	Liczba zebrań		Zebrania i konferencje naukowe			Badania naukowe dofinansowane	
		plenarnych	prezydium	1. zebrań	1. referatów i doniesień	1. uczestn.	1. tematów	kwota (w tys. zł)
1	Ekonomiki Rolnictwa	6	12	2	18	200	6	230
2	Gleboznawstwa i Chemii Rolnej	1	3	3	19	138	45	1271
3	Hodowli i Uprawy Roślin	2	2	2	2	107	11	862
4	Melioracji, Łąkarstwa i Torfoznawstwa	.	5	2	16	67	10	258
5	Nauk Leśnych	2	2	2	43	74	4	356
6	Nauk Ogrodniczych	.	.	2	72	227	4	105
7	Nauk Weterynaryjnych	1	1	5	14	782	11	593
8	Nauk Zootechnicznych	2	14	3	57	380	6	369
9	Ochrony Roślin	2	.	6	96	375	7	325
10	Techniki Rolniczej	2	.	2	48	150	12	690
11	Technologii Drewna	2	2	1	3	35	13	271
12	Technologii i Chemii Żywności	2	3	3	231	664	11	709
13	Zagospodarowania Ziemi Górskich	3	.	2	.	.	18	432
14	Rolnicza Komisja Izotopowa	2	.	—	—	—	11	415
15	Komisja Gleb Lekkich	1	.	—	—	—	9	202
16	Zespół „Człowiek i Środowisko Rolniczo-Leśne”	2	2	1	3	15	—	—

. brak danych

1973 r. nastąpiła większa koncentracja tematów — finansowano 168 tematów łączną kwotę 7 087 tys. zł. W programie na 1974 r. nastąpi dalsza koncentracja. Szereg wyników badań zakończonych w 1972 r. przekazano do wdrożenia (metoda wyboru słabych ogniw, technologia wytwarzania płyt korowych z odpadów przemysłu celulozowo-papierniczego).

Komitety Naukowe oceniły stan realizacji badań w 6 problemach węzłowych i 1 resortowym PAN oraz działalność naukowo-badawczą 4 placówek Wydziału. Oceniły także 177 wydawnictw periodycznych. Opracowały 35 opinii o projektach decyzji Prezydium Rządu i resortów gospodarczych. Te formy oceny Wydział utrzymuje i w roku bieżącym.

14.IX.1973 r. odbyło się zebranie Kierownictwa Wydziału z Przewodniczącymi i Sekretarzami Komitetów Naukowych, Komisji i Zespołów Problemowych Wydziału, na którym omówiono ważniejsze zadania stojące przed Komitetami w latach 1973—1974.

Wydział Nauk Rolniczych i Leśnych PAN sprawuje nadzór merytoryczny nad 5 specjalistycznymi Towarzystwami Naukowymi:

	Liczba członków	Liczba oddziałów
1. Polskie Towarzystwo Fitopatologiczne	253	4
2. Polskie Towarzystwo Gleboznawcze	1 024	14
3. Polskie Towarzystwo Leśne	1 869	18
4. Polskie Towarzystwo Nauk Weterynaryjnych	1 274	14
5. Polskie Towarzystwo Zootechniczne	920	8 (1+7 kół)

Wydziałowi Nauk Rolniczych i Leśnych PAN podlega pięć placówek naukowych:

- Instytut Fizjologii i Żywienia Zwierząt w Jabłonie
- Instytut Genetyki i Hodowli Zwierząt w Jastrzębcu
- Zakład Genetyki Roślin w Poznaniu
- Zakład Fizjologii Roślin w Krakowie
- Zakład Agrofizyki w Lublinie
- ocenę pokrycia pola badawczego w sferze działania Wydziału przez opracowane programy i plany badań naukowych,
- ocenę współdziałania placówek naukowych Wydziału w realizacji problemów węzłowych i resortowych w latach 1971—1973 r.

Placówki naukowe Wydziału współdziałały w realizacji 6 problemów węzłowych i 8 problemów resortowych. Poza tym kontynuowano prace własne placówek.

Badania prowadzono w zakresie agrofizyki, genetyki i fizjologii roślin oraz zwierząt. Problematyka badawcza obejmowała zwłaszcza:

- nowe technologie i techniki produkcji i stosowania nawozów mineralnych i organicznych,
- cechy fizyczne roślin i płodów rolnych istotne dla polepszenia hodowli, zbioru i przechowalnictwa,
- zwiększenie produkcji biomasy poprzez badania nad produktywnością ekosystemów,
- prace genetyczne prowadzone na roślinach i zwierzętach w celu doskonalenia ich cech użytkowych,
- prace mające na celu likwidację deficytu białka w krajowym bilansie pasz,
- neuroregulację czynności gruczołów wydzielania wewnętrznego.

W r. 1973 w placówkach Wydziału 2 osoby otrzymały tytuły profesora nadzwyczajnego, 3 osoby stopnie doktora habilitowanego i 17 osób stopnie doktora.

Z okazji Roku Nauki Polskiej 5 osiągnięć placówek Wydziału wpisano do Księgi Czynów „Nauka — Ojczyźnie”. W czasie trwania II KNP zorganizowano wystawę dorobku naukowego placówek Wydziału V PAN.

Jako najważniejsze zadania na 1974 r. Wydział przyjął:

- aktywizację środowisk naukowych w związku z 30-leciem PRL,
- przystąpienie do realizacji uchwał II KNP,
- koordynację i dostosowywanie programów badań naukowych do perspektywicznego programu rozwoju rolnictwa i przemysłu spożywczego oraz programu poprawy wyżywienia ludności,